

ARBITRAGEHOF

Rolnummer 2816

Arrest nr. 158/2003
van 11 december 2003

A R R E S T

In zake : het beroep tot gedeeltelijke vernietiging van de wet van 25 mei 2003 “tot aanvulling van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden”, ingesteld door de v.z.w. Au!tochtoon en anderen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters W. Coppenolle en M. Melchior, en de rechters A. Arts, P. Martens, R. Henneuse, M. Bossuyt, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe en E. Derycke, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter A. Arts,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. Onderwerp van het beroep

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 10 november 2003 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 12 november 2003, hebben de v.z.w. Aultochtoon, die keuze van woonplaats heeft gedaan te 1800 Vilvoorde, Koningslosteenweg 21, en R. Aciste, die keuze van woonplaats heeft gedaan te 1800 Vilvoorde, Koningslosteenweg 31 beroep tot vernietiging ingesteld van de wet van 25 mei 2003 “tot aanvulling van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden”.

II. De rechtspleging

Memories van antwoord zijn ingediend door:

- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 22 november 2003 ter post aangetekende brief.

Op de openbare terechtzitting van donderdag 27 november 2003:

- zijn verschenen:
- Mr. S. De Mulder, advocaat bij de balie te Leuven, voor de verzoekende partijen;
- Mr. M. Depuydt, advocaat bij de balie te Leuven, voor de Ministerraad
- hebben de rechters-verslaggever P. Martens en R. Henneuse verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de voorschriften van de bijzondere wet met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik der talen.

III. Onderwerp van de aangevochten bepalingen

Artikel 3 van de wet van 25 mei 2003 vult art. 3 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden aan met de volgende bepalingen:

“ §1. Met gevangenisstraf van twee maand tot twee jaar en met geldboete van vijftig euro tot duizend euro of met een van die straffen alleen en in elk geval met de ontzetting overeenkomstig artikel 33 van het Strafwetboek wordt gestraft:

1° de politieke mandataris die in de omstandigheden genoemd in artikel 444 van het Strafwetboek aanzet tot discriminatie, haat of geweld jegens een persoon wegens een zogenaamd ras, zijn huidskleur, zijn afkomst of zijn nationale of etnische afstamming;

Willem Coppenolle – groep 5 – Middel 1,2,5

2° de politieke mandataris die in de omstandigheden genoemd in artikel 444 van het Strafwetboek aanzet tot discriminatie, segregatie, haat of geweld jegens een groep, een gemeenschap of de leden ervan, wegens een zogenaamd ras, de huidskleur, de afkomst of de nationale of etnische afstamming van deze leden of van sommigen onder hen;

3° de politieke mandataris die in de omstandigheden genoemd in artikel 444 van het Strafwetboek publiciteit geeft aan zijn voornemen tot discriminatie, haat of geweld jegens een persoon wegens een zogenaamd ras, zijn huidskleur, afkomst of nationale of etnische afstamming;

4° de politieke mandataris die in de omstandigheden genoemd in artikel 444 van het Strafwetboek publiciteit geeft aan zijn voornemen tot discriminatie, segregatie, haat of geweld jegens een groep, een gemeenschap of de leden ervan, wegens een zogenaamd ras, de huidskleur, de afkomst of de nationale of etnische afstamming van deze leden of van sommigen onder hen.

§2. De correctionele rechtbank neemt kennis van de hierboven beschreven misdrijven. ”

Artikel 4 van de wet van 25 mei 2003 vult art. 4 van de wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme en xenofobie ingegeven daden aan met de volgende bepalingen:

“ § 1. Indien een politieke partij door eigen toedoen of door toedoen van haar componenten, lijsten, kandidaten of gekozenen, duidelijk en door middel van verscheidene, met elkaar overeenstemmende tekenen, aantoonbaar dat ze vijandig staat tegenover de rechten en vrijheden die gewaarborgd worden door het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van 4 november 1950, goedgekeurd bij de wet van 13 mei 1955, en door de aanvullende protocollen bij dat verdrag die in België van kracht zijn, moet de overheidsdotatie die haar krachtens de wet van 4 juli 1989 betreffende de bepaling en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen, wordt toegekend, worden ingetrokken.

Zulks zal onder meer het geval zijn wanneer:

- een politieke partij door eigen toedoen of door toedoen van haar componenten, lijsten, kandidaten of gekozenen, aanzet tot geweld of tot schending van de essentiële beginselen van het democratische staatsbestel, of wanneer
- de componenten, kandidaten of gekozenen van een politieke partij veroordeeld zijn voor een misdrijf omschreven in artikel 3, of wanneer
- de componenten, kandidaten of gekozenen van een politieke partij veroordeeld zijn voor een misdrijf omschreven in de wet van 23 maart 1995 tot bestraffing van het ontkennen, minimaliseren, rechtvaardigen of goedkeuren van de genocide die tijdens de tweede wereldoorlog door het Duitse nationaal-socialistische regime is gepleegd.

§ 2. Indien een politieke partij door eigen toedoen of door toedoen van haar componenten, lijsten, kandidaten of gekozenen, duidelijk en door middel van verscheidene, met elkaar overeenstemmende tekenen, aantoonbaar dat ze erop gericht is om de essentiële beginselen van het democratische staatsbestel, met inbegrip van het verbod van racisme en xenofobie, in vraag te stellen, te wijzigen of te verwerpen, moet zij worden verboden.

§ 3. Een tweetalige kamer van de Raad van State is bevoegd om kennis te nemen van de klachten waarin de toepassing van artikel 4, § 1 en 2 wordt gevorderd. Elke klacht die wordt ingediend door ten minste vijf leden van de Controlecommissie betreffende de verkiezingsuitgaven en de boekhouding van politieke partijen moet rechtstreeks aan de Raad van State worden gericht. De aldus doorgegeven klacht vermeldt het onderwerp van de aanvraag, de vermeende steller van de betwiste daad, de gedetailleerde omschrijving ervan en, in voorkomend geval, de wijze waarop ze werd gefinancierd. De Raad van State brengt, binnen een termijn van twee maanden na de aanhangigmaking, een behoorlijk met redenen omkleed arrest uit.

De Raad kan met toepassing van artikel 4, § 1 beslissen de dotatie in te trekken hetzij ten belope van het dubbele van het bedrag van de voor het stellen van die daad gefinancierde of gedane uitgaven, hetzij voor een periode die met korter mag zijn dan drie maanden noch langer dan een jaar. De dotatie zal door de Controlecommissie worden ingetrokken, ten belope van het bedrag waartoe de Raad van State heeft beslist. De Raad kan met toepassing van artikel 4, § 2 de politieke partij verbieden.

§ 4. Tegen het arrest van de Raad van State kan binnen een termijn van dertig dagen een voorziening in cassatie worden ingesteld bij het Hof van Cassatie. Die voorziening heeft geen schorsende kracht.

§ 5. De procedure alsmede de wijze waarop de betrokkenen worden gehoord, worden vastgelegd bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit. ”

IV. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

Wat het beroep betreft

A.1. De verzoekende partijen vorderen de gedeeltelijke vernietiging van het artikel 3 van de nieuwe wet van 25 mei 2003, meer bepaald paragraaf 1, en van artikel 4 van de nieuwe wet van 25 mei 2003, meer bepaald paragraaf 1.

Wat de hoedanigheid en de bekwaamheid van de verzoekende partijen betreft

A.2. De eerste verzoekende partij is een vereniging zonder winstoogmerk die erkend is om de partijdotaties krachtens de wet van 4 juli 1989 te ontvangen. De tweede verzoekende partij is een natuurlijke persoon, in zijn hoedanigheid van voorzitter van het partijbestuur van de politieke partij Autochtonen Eerst!.

Wat het belang van de verzoekende partijen betreft

A.3. De verzoekende partijen stellen dat zij een belang hebben bij de vernietiging van de aangevochten bepalingen, aangezien de vereniging zonder winstoogmerk en de politieke partij overheidsdotaties ontvangen die hen volgens hen met de aangevochten bepalingen willen worden ontnomen. Het bestaan van de vereniging en de partij komen hierdoor volgens hen in het gedrang.

A.4. De Ministerraad voert aan dat de eerste verzoekende partij geen belang heeft bij de vernietiging van het nieuwe artikel 3, aangezien deze verzoekende partij niet rechtstreeks of ongunstig kan worden geraakt door het opleggen van strengere straffen aan politieke mandatarissen in vergelijking met gewone burgers, voor bepaalde misdrijven van dezelfde aard, die door hen begaan zijn.

A.5. De Ministerraad is daarnaast van oordeel dat de tweede verzoekende partij geen belang heeft bij de vernietiging van het nieuwe artikel 3, aangezien dit artikel betrekking heeft tot politieke mandatarissen en de verzoekende partij geen politiek mandaat bekleedt.

A.6. [De Ministerraad voert ook aan dat de verzoekende partijen geen belang hebben bij de vernietiging van de nieuwe artikelen 3 en 4, aangezien deze artikelen slechts betrekking hebben tot politieke mandatarissen die aanzetten tot discriminatie, haat of geweld jegens een persoon of een groep wegens een zogenaamd ras, zijn huidskleur, zijn afkomst of zijn nationale of ethnische afstamming en tot politieke partijen die duidelijk aantonen dat ze vijandig staan tegenover de rechten en vrijheden die worden gewaarborgd door het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van 4 november 1950, en door de aanvullende protocollen die bij dat verdrag in België van kracht zijn.

Mochten de verzoekende partijen vrezen alsnog het voorwerp te zijn van de nieuwe sancties, hebben zij geen wettig en voor het Hof aanvaardbaar belang.]

Willem Coppenolle – groep 5 – Middel 1,2,5

Ten gronde

Eerste middel

A.7.1. Het eerste middel is in het verzoekschrift als volgt gesteld:

“ Genomen uit een schending van artikelen 10 en 11 van de Grondwet;

Doordat artikel 3 van de wet van 25 mei 2003 in strengere straffen voorziet voor bepaalde misdrijven begaan door politieke mandatarissen dan voor dezelfde misdrijven begaan door andere personen;

Terwijl een dergelijk onderscheid slechts toelaatbaar kan zijn in de in casu niet verwezenlijkte hypothese dat dit onderscheid berust op een objectief criterium en redelijk verantwoord is, rekening houdende met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel; ”.

De verzoekende partijen zijn van mening dat deze bepaling het gelijkheidsbeginsel schendt, daar de wet volgens hen een onderscheid stelt tussen rechtsonderhorigen. Ze menen dat het bekleden van een politiek mandaat een onrechtvaardig criterium is voor het maken van een onderscheid. De partijen stellen dat bepaalde andere openbare functies en beroepen met eenzelfde openbare impact, niet door deze wet kunnen worden gestraft en dat de Anti-racisme-wet voldoende bescherming biedt tegen misdrijven waartoe de nieuwe bepalingen betrekking hebben.

Ten slotte menen de verzoekende partijen ook dat de maatstaven ter bestraffing bezwaarlijk objectief kunnen worden genoemd, vermits deze als “overeenstemmende tekenen” en “vijandig staan tegenover” worden weergegeven.

A.7.2. De Ministerraad doet allereerst opmerken dat politieke mandatarissen een grote invloed kunnen uitoefenen op de meningsvorming van gewone burgers en stelt dat andere openbare functies en beroepen een veel beperktere impact hebben op de medeburger. De kritiek en strenge regelgeving tegenover politieke mandatarissen, en in het bijzonder tegenover de overheid, is noodzakelijk om die impact en de dominante positie van de overheid binnen de perken van een democratisch systeem te houden.

Vervolgens antwoordt de Ministerraad dat voornoemde criteria van bestraffing wel degelijk objectief zijn, aangezien deze noodzakelijk restrictief moeten worden geïnterpreteerd. Het voorwerp van “vijandigheid” en “tekenen” moeten immers van die aard zijn, dat het zich afzet tegen essentiële democratische principes.

Tweede middel

A.8.1. Dat middel is in het verzoekschrift als volgt gesteld:

“ Genomen uit een schending van artikel 19 van de Grondwet en van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet gelezen in samenhang met artikel 10 E.V.R.M. en artikel 19 BUPO;

Doordat artikel 3 van de wet van 25 mei 2003 de vrijheid van meningsuiting ten onrechte beperkt;

Terwijl een dergelijke beperking niet kan worden verantwoord en aldus een ongelijkheid schept; ”.

De verzoekende partijen stellen dat beledigende en discriminatoire uitlatingen, die niet aanzetten tot wetteloos handelen, de gelijke positie van de geviseerde bevolkingsgroep niet dermate beperken dat ze mogen worden verboden. Zoniet wordt het grondrecht van de vrije meningsuiting volgens hen voor een groot stuk uitgehouden. Een verbod op discriminatoire meningsuitingen leidt er volgens hen niet toe dat die meningen verdwijnen, maar menen dat zij zelfs kan leiden tot het omgekeerde effect.

Willem Coppenolle – groep 5 – Middel 1,2,5

A.8.2. De Ministerraad stelt dat het aanvaardbaar en noodzakelijk is dat de wetgever repressief optreedt, wanneer een grondrecht op een dergelijke wijze wordt uitgeoefend dat de basisbeginselen van een democratische samenleving worden bedreigd en dat daardoor schade wordt berokkend aan derden. De Raad oordeelt dat grondrechten zoals het recht op vrije uiting van een mening vaak misbruikt worden om de grondrechten van anderen te schenden. De wetgever moet volgens de Ministerraad hiertegen optreden en een beperking van de vrije meningsuiting is in deze gevallen niet onrechtmatig. De Raad verwijst hierbij naar het artikel 17 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van 4 november 1950.

Derde middel

A.9.1. Dat middel is in het verzoekschrift als volgt gesteld:

“ Genomen uit een schending van artikel 19 van de Grondwet en van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet gelezen in samenhang met artikel 10 E.V.R.M. en artikel 19 BUPO;

Doordat de wet, bij wijze van artikel 4, voorziet in de mogelijkheid tot het intrekken van de overheidsdotatie aan partijen;

Terwijl een dergelijke voorziening de vrijheid van meningsuiting ten onrechte beperkt; ”.

De verzoekende partijen stellen dat een situatie kan ontstaan waardoor bepaalde politieke partijen hun volledige overheidsdotatie verliezen, terwijl andere partijen deze dotatie blijven ontvangen. Dit zou volgens hen een onderscheid in behandeling betekenen. De partijen betwisten hierbij de criteria die worden gesteld als bestraffing van deze misdrijven. Dit standpunt ligt reeds vervat in A.8.1. De verzoekende partijen stellen tot slot dat de intrekking van partijdotaties een onrechtstreekse schending van het recht op vrije meningsuiting is, aangezien dit het verdere bestaan van de politieke partij erg bemoeilijkt.

A.9.2. De Ministerraad antwoordt allereerst dat de objectieve criteria voor de bestraffing van de misdrijven waartoe de nieuwe wet betrekking heeft, beperkt moeten worden geïnterpreteerd. Bovendien stelt ze dat de intrekking geen strafsancie is, aangezien de politieke grondrechten niet in het gedrang komen.

De Ministerraad herhaalt dat deze bepalingen enkel van toepassing zijn indien andere grondrechten of essentiële democratische principes in het gedrang komen, zoals reeds beschreven in A.8.2.

- B -

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

Wat het belang van de verzoekende partijen betreft

B.1.1. De Ministerraad betwist het belang van de verzoekende partijen bij hun beroep tot vernietiging.

B.1.2. De eerste verzoekende partij is de vereniging zonder winstoogmerk die door Autochtonen Eerst! is aangewezen en bij koninklijk besluit is erkend om de dotaties te ontvangen die aan de politieke partij worden uitgekeerd op grond van hoofdstuk III van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen.

Artikel 3 van de wet van 25 mei 2003 heeft rechtstreeks en slechts betrekking tot die natuurlijke personen die een politiek mandaat bekleden. Daar de eerste verzoekende partij niet aan deze vereiste voldoet, kan haar beroep tegen dit artikel niet ontvankelijk worden verklaard.

Daarentegen doet de eerste verzoekende partij blijken van een belang bij de vernietiging van het nieuwe artikel 4, dat nieuwe voorwaarden en modaliteiten vaststelt waaraan moet worden voldaan om de dotaties te blijven ontvangen.

B.1.3. De tweede verzoekende partij wijst op haar hoedanigheid van voorzitter van Autochtonen Eerst!.

Het Hof stelt dat Autochtonen Eerst! als zodanig niet optreedt en dat de voorzitter van de politieke partij niet heeft aangetoond dat zij namens de feitelijke vereniging in rechte kan treden zonder daartoe uitdrukkelijk door het bevoegde orgaan van haar partij te zijn gemachtigd. De overheidsdotaties komen aan de partijen toe en niet aan de individuele leden van deze partijen. Het beroep van de tweede verzoekende partij tegen artikel 4 is bijgevolg niet ontvankelijk.

Bovendien beschikt de tweede verzoekende partij niet over een politiek mandaat. Gezien de inhoud van het door haar aangevochten artikel 3, kan het beroep tegen dit artikel evenmin ontvankelijk worden verklaard door het Hof.

Ten gronde

[Eerste middel

B.2.1. In het eerste middel wordt de schending aangevoerd van artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Volgens dit middel is er geen objectieve voorwaarde voor een onderscheid tussen de gewone burger en de politieke mandatarissen.

B.2.2. De bepaling die wordt aangevochten door de verzoekende partijen creëert inderdaad een onderscheid tussen gewone burgers en burgers die een politiek mandaat bekleden. Dit onderscheid moet redelijk en objectief zijn, opdat het als rechtmatig zou kunnen worden opgevat.

Vooreerst dient te worden vastgesteld of het doel dat met de bepaling wil worden bereikt legitiem is. Gezien de niet te onderschatten impact van de publieke uiting van de mening van een politiek mandataris op de ontvangers van die mening, is een kritische en strenge normering van deze meningsuitingen noodzakelijk, in die mate dat ze belangrijke pijlers van onze democratie in gevaar kunnen brengen. Het Hof heeft geoordeeld dat de wetgever strengere bepalingen mag voorzien, indien en in zoverre een politiek mandataris van zijn publieke functie misbruik maakt om de bepalingen in het nieuwe artikel 3 te overtreden. Het is bijgevolg noodzakelijk om het onderscheid duidelijk in te zien tussen de houder van een mandaat, die dergelijke uitingen doet in zijn hoedanigheid van politieke mandataris, of, daartegenover, de mandataris die dit doet in zijn hoedanigheid van privé-persoon. In het laatste geval kan de mandataris enkel worden vervolgd op basis van de Anti-racisme-wet, indien deze van toepassing is op de uitspraken van de mandataris.

B.2.3. De verzoekende partijen stellen vervolgens dat “er andere functies en beroepen (zijn) met dezelfde openbare impact, die niet door deze wet kunnen worden bestraft”. Het Hof is niet bevoegd te oordelen over de stelling dat dergelijke andere openbare functies bestaan. Het is de taak van de wetgever hierover te oordelen en, indien noodzakelijk, tegen dergelijke misbruiken in te grijpen. Pas daarna kan het Hof over de grondwettelijkheid van deze bepalingen een uitspraak doen.

B.2.4. Het Hof aanvaardt de criteria die worden gesteld voor de bestraffing van de misdrijven in artikel 3 bepaald. “Vijandig staan tegenover” moet immers op een dergelijke restrictieve manier worden geïnterpreteerd, dat de persoon een mening uit, die anderen aanzet tot daden die essentiële regels uit ons democratisch rechtssysteem schenden. Deze daden worden eveneens door de wet bepaald. Mocht men toch een ruimere interpretatie van deze criteria toelaten, moet worden vastgesteld dat de wetgever toch de basisprincipes van zowel de vrije meningsuiting, als van de democratie in ruime zin, zou hebben geschonden.

B.2.5. Artikel 10 §2 EVRM en de daaruit volgende rechtspraak van het Europees Hof bepalen duidelijk dat het uiten van een mening, hoe fundamenteel dit ook mag zijn binnen een democratie, hoedanook mag worden beperkt tot die meningen die geen andere fundamentele principes van die democratie schenden. Artikel 17, ten slotte, bepaalt de belangrijkste plicht die voortvloeit uit het EVRM, nl. dat de inhoud van alle bepalingen ervan conform de rechten en vrijheden die erin liggen vervat, moeten worden geïnterpreteerd, uitgevoerd en gerespecteerd.

B.2.6. Het eerste middel wordt verworpen.

Tweede middel

B.3.1. In het tweede middel wordt een schending van artikel 19 van de Grondwet en van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, gelezen in samenhang met artikel 10 E.V.R.M. en artikel 19 BUPO aangevoerd.

B.3.2. Zoals gesteld in artikel 10 §2 EVRM en als volgt geïnterpreteerd door dit Hof, kan een beperking van het recht op vrije meningsuiting slechts dan worden gerechtvaardigd, wanneer deze beperking tot doel heeft misbruik van dit recht te voorkomen. Het Hof benadrukt hoedanook dat de wetgever moet optreden tegen misdrijven van geweld, haat of discriminatie, eerder dan op te treden tegen het aanzetten ertoe.

Het blijft immers noodzakelijk dat de staat zich zo weinig mogelijk inmengt in de grondrechten van haar burgers. Hierbij aansluitend legt het Hof er ook de nadruk op dat een zo gering mogelijke invloed van de wetgever in het politieke gebeuren van de staat eveneens belangrijk is binnen een democratisch georganiseerde staat. Toch kan misbruik van het grondrecht van vrije meningsuiting danige impact hebben op groepen of individuen, dat deze de openbare orde of bepaalde andere groepen of personen in gevaar brengen. Op zijn minst kan de negatieve connotatie die voortvloeit uit bepaalde discriminerende of racistische uitspraken als beledigend of eerrovend worden opgevat. Het feit dat sommige meningsuitingen schokkend of beledigend mogen en moeten zijn, om de waarde van een democratie te bevestigen, neemt niet weg dat deze meningen de democratie zelf niet in gevaar mogen brengen. Daarom is een inmenging van de wetgever in de grondrechten van de burgers in dit geval gerechtvaardigd.

B.3.3. Het argument, dat men met een verbod op discriminerende meningsuitingen mogelijks het omgekeerde effect bereikt, is allereerst niet op een feit, laat staan op een constante gebaseerd. Bovendien is het aan de wetgever om op de wijzen, bij de wet beschreven, te stemmen over wetsbepalingen die rijzen bij actuele problemen. In elk geval beperkt het Hof zich, indien nodig, tot een uitspraak over de grondwettelijkheid van deze wetsbepalingen en houdt het bijgevolg geen rekening met dit argument.

B.3.3. Het tweede middel wordt verworpen.]

Derde middel

B.4.1. In het derde middel wordt een schending van artikel 19 van de Grondwet en van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet gelezen in samenhang met artikel 10 E.V.R.M. en artikel 19 BUPO aangevoerd.

B.4.2. De verzoekende partijen menen dat een intrekking van de overheidsdotaties aan de politieke partijen die zich volgens de criteria van de bestraffing hebben gedragen, een schending van het recht op vrije meningsuiting met zich meebrengt, mede omdat de betrokken criteria niet objectief of redelijk bepaald zouden zijn. Wat dit laatste argument betreft, verwijst het Hof naar zijn bepalingen die reeds in B.2.4 liggen vervat.

Willem Coppenolle – groep 5 – Middel 1,2,5

B.4.3. De sanctie die kan voortvloeien uit de bepalingen van het artikel 4 §1 van de wet van 25 mei 2003 is geen strafsanctie, maar een financiële maatregel. De politieke rechten van de burgers blijven bewaard en beschermd en de bepalingen mogen niet worden geïnterpreteerd als zouden ze afbreuk doen aan de parlementaire immuniteit die bij artikel 58 van de Grondwet is gewaarborgd. Onder deze voorwaarden is de maatregel evenredig tot het doel.

B.4.4. Het Hof is niet van oordeel dat de bepalingen het recht op de vrije uiting van een mening schenden. Het Hof verwijst naar de bepalingen, reeds vervat in B.2.2. en B.3.2.

B.4.5. Het derde middel wordt verworpen.

Willem Coppenolle – groep 5 – Middel 1,2,5

Om die redenen,

het Hof,

onder het voorbehoud dat de in het geding zijnde bepalingen restrictief moeten worden geïnterpreteerd (B.2.4),

verwerpt het beroep.

Aldus uitgesproken in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 11 december 2003.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

W. Coppenolle